

[Per Federspiel.]

det samme gøre sig gældende; kontraherede vi ud af alliancen, hvad jo ingen tænker på, så ville det betyde, at vor indflydelse på afspændingsmulighederne, vore muligheder for at deltage i hele denne afspændingsproces, som vel kun er i sin allerførste vorden, den ville være væsentligt ringere. Jeg tror også, at en opløsning af NATO ville betyde et definitivt farvel til vore bestræbelser for at deltage i det europæiske økonomiske fællesskab for at samle Europa omkring Rom-traktaten.

Og ser man på den anden side af billedet, på østlandene, så tror jeg ganske den samme interesse gør sig gældende. Nu har vi jo set en vis liberalisering, der tidligere har været omtalt her i debatten, men denne liberalisering kan efter min opfattelse alene foregå i ly af Warszawapagten. Det er dette, at disse landes sikkerhed er betrygget, at de har deres politiske bindinger, som de ikke må overskride, de må ikke foretage sig noget, der krænker det samlede sikkerhedssystem, men i ly af dette er der i og for sig lejlighed til at udvikle sig selvstændigt; det berører ikke den egentlige sikkerhedspolitik.

Der er således en indre sammenhæng i Europa mellem sikkerhedspolitikken, den økonomiske politik og den politiske udvikling i fællesskaberne med hele den afspændingsproces, som er frugten af den førte sikkerheds- og solidaritetspolitik.

Jeg skal ikke her komme ind på det initiativ, der er taget fra den amerikanske præsident Johnsons side. Jeg kan slutte mig til det, der tidligere er sagt, og nærer det håb, at der i hvert fald vil komme en ny udvikling i dette forhold — der har været så belastende, ikke mindst for forholdet mellem USA og Sovjetunionen — som i virkeligheden er grundlaget også for den europæiske afspænding.

Jeg nævnte den kulde, der er opstået mellem USA og Europa. Den er vel nok til en vis grad påvirket af de europæiske landes stilling til Vietnamkrigen. Det har jo været sådan, at man i de europæiske lande — og vi har jo alle følt afsky ved denne krig — har fundet det rigtigt at rette alvorlige politiske henvendelser til De Forenede Stater, men på andre områder har der ikke været de samme populære krav til De Forenede Stater. Vi har jo været meget nær ved at

løbe ind i en økonomisk krise af samme art som i 1929. Hvor har man set folket rejse sig og stille krav om, at den amerikanske kongres bragte balance i sit budget? Det er mindst lige så vigtigt for hele udviklingen, som det er at få en afslutning på krigen i Vietnam. Og spørgsmålet er, om vi kan undvære denne nære forbindelse med Amerika. Jeg har tidligere været inde på hele den finansielle betydning, som det har at opretholde vekselvirkningen mellem den amerikanske og den europæiske kapital, de amerikanske investeringer i Europa og mulighederne for at anbringe de europæiske reserver i Amerika. Men der er en svigtende interesse, og på samme måde frygter jeg for, at hvis stagnationen i Europa går videre, så vil der også i ansøgerlandene, og ikke mindst i England, være en vigende interesse for at deltage i det europæiske fællesskab. Man vil søge andre veje. Jeg minder om, at det er ikke så få dage siden, det blev offentliggjort, at de britiske Rolls Royce fabrikker havde modtaget en milliardordre på levering af flyvemaskinemotorer til Amerika. Det vil betyde noget væsentligt for beskæftigelsen i England, det vil betyde noget væsentligt for betalings- og handelsbalancen. Der kan meget vel tænkes nye perspektiver, ikke et atlantisk frihandelsområde, som der har været talt om, men der kan tænkes dette, at Storbritannien udvikler sin industri yderligere og vender Europa ryggen. Det ville være en ulykkelig udvikling.

Og må jeg endelig til slut gøre en bemærkning om de forsøg, der nu gøres, og som jo er prisværdige, på at samle et nordisk initiativ om en europæisk politik. Jeg tror, vi kan drage nytte af de erfaringer, der er gjort. Vi har jo i et par generationer set, hvordan ethvert forsøg på at skabe enhed i nordiske institutioner, en fælles nordisk forsvarsstyrke, nordisk forsvarsfællesskab, en nordisk toldunion, en nordisk økonomisk union, i det hele taget institutioner, der bandt de nordiske lande, er mislykkedes og er mislykkedes af grunde, som i første række er psykologiske. Men de nordiske lande har vist deres styrke udadtil, hvor de kan stå samlet i De Forenede Nationer; i, som det viste sig, Kennedyrunden, i de europæiske sammenslutninger i sin tid i OEEC kunne de nordiske lande opvise en vis styrke, der var større end summen af deres indsats hver